

Amerikansk brottning förklarar amerikansk politik

När världens mäktigaste man säger att han ska utplåna en motståndares civilisation, var hämtar han då sina referenser? Kanske från underhållningsindustrin och det som kallas wrestling?

Ett av många sätt att se på demokrati är att betrakta det som ett system för konfliktlösning, där flertalets vilja ska ha större inflytande än fåtalets och där flertal och fåtal fastläggs i omröstningar. I många fall är den viktigaste omröstningen den som leder till att demokratin utser sina ledare. Vi kallar det val.¹

Man skulle också kunna slåss om saken.

I USA har man valt en president som, trots att han beskriver sig som en mästare i förhandling, verkar mer intresserad av att lösa konflikter med (hot om) våld än med samtal. Och som inte verkar tro på det demokratiska valet som mekanism för att utse en ledare.

Hur kan man förstå detta?

Man kan börja med att erinra sig att Donald Trump sedan länge har en (om än huvudsakligen affärsmässig) koppling till amerikansk brottning, alltså den ”sport-show” som kallas ”wrestling”. Kan det vara så att det är detta som är presidentens egentliga referensram, mer än idéer om förhandlingsuppgörelser eller konfliktlösning genom demokratiska val?

För att dyka djupare i resonemanget går jag till Roland Barthes essä om amerikansk wrestling i hans samling texter med titeln ”Mytologier” från 1957.

Myter är ett språk, säger Barthes inledningsvis. Donald Trumps erfarenheter av wrestling gör honom väl bekant med wrestlingens mytologiska karaktär och därigenom wrestlingens språk (jag kommer huvudsakligen att använda ordet wrestling i stället för brottning, detta för att skilja det vi pratar om från det antika idealet för sporten, som är något helt annat).

¹ Detta är en bearbetning av en artikel först publicerad på www.quattroporte.se under rubriken ”Wrestlingmyten i det amerikanska presidentvalet”, 2021.

Amerikansk wrestling, menar Barthes, representerar en mytologisk kamp mellan gott och ont. Men framför allt handlar wrestling om att porträttera ett rent moraliskt begrepp: rättvisa. Den bärande idén är att man ska "betala" för vad man gjort. Samtidigt är detta inte oproblemiskt, eftersom den rättvisa som ska utkrävas i wrestlingsringen inte har att göra med vad som objektivt skett tidigare (utanför ringen) eller vad som kan följa efter matchen, som en konsekvens. Det är en rättvisa i nuet, och därför oreflekterad och anti-intellektuell. I en wrestlings-match, skriver Barthes, "har varje ögonblick sin egen betydelse, och kopplas inte till vad som hänt tidigare eller vilken tid som förflutit".

Den amerikanska wrestlingen är väsensskild från dess europeiska föregångare, "the noble art of boxing". Den senare bygger på en mängd regler och där dessa inte räcker till finns ett krav på "gentlemanship" som ska guida pugilisterna i regellöst territorium. I "the noble art" är matchen en berättelse som över 15 ronder konstrueras av kämparna, domarna och åskådarna, påpekar Barthes. Den böljar fram och tillbaka och exponerar motståndarnas olika grad av skicklighet. Det går, fortsätter han, att slå vad om utgången i en boxningsmatch. Inom wrestling däremot, är vadslagning svårt. I själva verket skulle en wrestling-match som följde överenskomna regler (alltså det boxningsdomaren inledningsvis uppmanar boxarna till att göra: "a fair fight"), leda till att den förlorar sin karaktär av spektakel och formas till en sport, som judo – eller just boxning.

Det går att känna igen många av boxningens respektive wrestlingens mytologiska former och uttryck i det som utspelats i amerikansk politik under den sittande presidenten: påhopp, lögner, vädjan om att följa reglerna, demonstrerande supportrar och så vidare.

Men man kan också se rötter ned i andra myter, till exempel föreställningen om Apollo och Dionysos (Bacchus). Det är inte ovanligt att wrestlingens hjältar antar en *persona* i ringen som har vissa gemensamma drag med någon av dessa två gestalter.

Apollo är den ordningsamme, den rationella och logiskt tänkande, den som förstår och följer regler, den som förutser konsekvenser och kyligt väger möjligheter mot varandra. Apollo fungerar alltsedan antiken som ett estetiskt men också etiskt ideal, avbildad i mängder av statyer och målningar. Apollo är som boxaren, utövaren av "the noble art", och man kan undra om det var en slump att Apollo också var namnet på en av boxarna i Rocky-filmerna.

Dionysos, däremot, är den oberäknelige, den som inte följer några överenskommelser, om det inte passar honom, den som ser till sig själv först och främst och som allt som oftast struntar i konsekvenserna av sina handlingar. Dionysos ställer till spektakel och underhållning. Hans språk är känslans uttryckssätt och i ringen lever han för stunden och låter morgondagen ta hand om sig själv. Han har ofta en lite vulgär eller dekadent framtoning (även om den i antiken ofta avbildade bockfoten nu inte finns med bland

attributen) och omger sig ofta med ett brokigt entourage. Han är brottaren i amerikansk wrestling.

Dionysos slåss i ringen (eller bedriver politik, i krig och fred) på ett annat sätt, med andra utgångspunkter och andra resultat än den svale, intellektuelle, etiske och estetiske Apollo.

Barthes pekar i sin essä om amerikansk brottning emellertid också på att wrestlingstjärnan (liksom den som gör det till en bild av politiken) måste förhålla sig till vissa grundregler som utgör ett slags kontrakt med publiken. Till exempel, menar Barthes, vill åskådarna se *bilden* av passion; men inte verklig passion. Passionen i wrestlingen är en akt av skådespeleri. Det vet publiken och problemet med vad som är sant eller falskt finns lika lite i wrestling som inom teatern. Samtidigt råder transparens: när en av kombattanterna tillfogar den andra en stor smärta, måste detta ske i offentlighet och med eftertryck och övertygelse, så att publiken inte bara ser att motståndaren lider, utan ännu mer förstår varför han lider. Om uttrycket av smärtan är uppgjort i förväg eller ej (alltså om matchen är riggad eller ej) är ointressant för publiken. ”Ett spektakel lämnar bakom sig alla motiv eller konsekvenser och det som betyder allt är vad publiken ser, inte vad den tänker”, skriver Barthes. En bra wrestling-brottare kan irritera eller skapa avsmak, men man blir aldrig besviken på honom, han ger publiken exakt vad de väntar av honom. Och i gengäld kan en bra match mynna ut i en *charivari*, alltså ett vilt larm från åskådarna som visslar, tjuvnyper och slår samman kastruller och grytlock (bildligt talat, hoppas man). Man överger helt wrestlingens få regler, arenans begränsningar och domarens försök till intervention i kampen. Allt sveps med i det Barthes kallar ”triumferande oordning!” Då blir det ”otänkbara” plötsligt tänkbart; som att storma en lagstiftande församling.

För att begripa vad som händer i amerikansk politik kan kanske Roland Barthes utforskning av de mytologiska kvaliteterna i amerikansk wrestling tjäna som en sorts tolkningsmatris. De som ser politiken som en boxningsmatch, med den behärskade Apollo som ett föredöme, upprörs över fulspelet, tjuvnyper, bristen på konsekvens och de allestädes närvarande lögnerna och påhopp. Men de som ser politiken, i krig och såväl som i fred, som en wrestling-match förundras, förvånas och provoceras av förväntningar på ”fair play”, regelefterlevnad och måttlighet.

För: ”This is American Wrestling, the Greatest Show on Earth!”